

Opgave 1 Strafrecht op festivals

Bij deze opgave horen de teksten 1 tot en met 4 en tabel 1.

Inleiding

Op festivals worden drugs gebruikt. In Nederland is het produceren en verhandelen van drugs in strijd met de wet. In 2014 werd op het Lowlands-festival voor het eerst een zogenaamde 'strafrechtstraat' ingesteld. Hier werden festivalgangers met te veel drugs in hun bezit, direct bestraft (tekst 1). In navolging van Lowlands werd ook op het Amsterdam Dance Event (ADE) een strafrechtstraat ingesteld (tekst 2 en tekst 3).

In tabel 1 staan politiecijfers over drugsdelicten in 2012. In tekst 4 staan enkele onderzoeksgegevens uit 2013 over ecstasygebruik.

Lees de regels 1 tot en met 42 van tekst 1.

- 2p 1 Leg uit welke conclusie je uit dit tekstdeel kunt trekken met betrekking tot de strafbaarheid en strafwaardigheid van drugsgebruik op festivals. Ondersteun je conclusie met een verwijzing naar de tekst.

Lees de regels 43 tot en met 67 van tekst 1.

Het opleggen van straf beoogt verschillende doelen en functies zoals vergelding.

- 2p 2 Leg van twee andere doelen van straf uit dat die nagestreefd kunnen worden met het opleggen van een geldboete aan iemand die 5 of meer xtc-pillen heeft.

Lees de regels 43 tot en met 67 van tekst 1.

De mogelijkheid voor het opleggen van een strafbeschikking bestaat sinds 1 februari 2008. Voor sommige delinquenten pakt de strafbeschikking negatief uit. Voor justitie werd een bestaand probleem er kleiner door.

- 2p 3 Welk probleem van justitie in Nederland wordt met de strafbeschikking kleiner? Leg je antwoord uit.

Lees tekst 2 en zie de regels 64 tot en met 67 van tekst 1.

Op Lowlands ging bijna 80% van de betrapten ter plekke akkoord met de boete. Bij het Amsterdam Dance Event was dat minder dan 50%. Dat is een groot verschil. Terwijl de politie op Lowlands strengere richtlijnen hanteerde dan in Amsterdam en de boetebedragen niet veel verschilden.

- 2p 4 Welk ander gegeven uit tekst 2 kan verklaren dat in Amsterdam de bereidheid om de boete meteen te voldoen, kleiner was dan op Lowlands? Leg je antwoord uit.

Drugsbezit kan zowel met preventief als met repressief beleid aangepakt worden.

- 2p 5 Is de 'strafrechtstraat' een voorbeeld van repressief of preventief beleid? Verklaar je antwoord.

Lees tekst 3.

De minister wil opheldering over een verschil in de richtlijn die in Amsterdam werd toegepast in vergelijking met de rest van het land.

- 2p 6 Leg uit wat de opheldering die de minister wil over dat verschil met de rechtsstaatgedachte te maken heeft.

Theorieën die crimineel gedrag verklaren, kunnen een bepaalde aanpak ondersteunen.

- 2p 7 Door welke theorie wordt de harde aanpak van Van der Steur ondersteund? Leg je antwoord uit.

Bekijk tabel 1.

In tabel 1 staan politiecijfers over het aantal verdachten van drugsdelicten. Politiecijfers geven niet precies weer wat de werkelijke omvang van de gepleegde criminaliteit is.

- 3p 8 – Geef twee redenen waarom men op basis van deze tabel niet kan bepalen hoe groot de werkelijke omvang van de drugscriminaliteit in 2012 was.
– Leg uit welke gegevens men nodig heeft om een aanvullend inzicht te verkrijgen met preciezere cijfers.

Lees tekst 4.

In het jaarbericht 2015 van de nationale drugsmonitor staat dat er signalen zijn van een toename van ecstasygebruik op festivals.

- 2p 9 – Geef een omschrijving van de differentiële associatietheorie van Sutherland.
– Leg uit hoe je met behulp van de differentiële associatietheorie van Sutherland het hoge percentage gebruikers kunt verklaren.

Opgave 1 Strafrecht op festivals

tekst 1

Drugsgebruik op festivals: wat zijn je rechten?

Iedereen die regelmatig een festival bezoekt, zal beamen dat drugsgebruik daar tegenwoordig normaal is. De lichamelijke effecten ervan zijn bij de meeste mensen ondertussen wel bekend, maar wat zijn de juridische consequenties?

(...) Onlangs kwam het Trimbos-instituut met nieuwe cijfers: een kwart miljoen Nederlanders (tussen de 15 en 64 jaar) neemt (wel eens) xtc tot zich.

Een verklaring hiervoor kan zijn dat het aantal grote festivals (met meer dan 3000 bezoekers) in de afgelopen dertig jaar is verviervoudigd.

(..) De norm is verschoven, dat is duidelijk. Dat wil nog niet zeggen dat de wet- en regelgeving het massale gebruik van drugs op festivals accepteert. Hoe zit het eigenlijk precies?

Simpel gezegd is in Nederland het bezitten, produceren en verhandelen van drugs verboden, maar het gebruik van drugs niet, mits je minimaal 18 jaar oud bent.

(...) In het kort komt het erop neer dat er tot 5 gram wiet een gedoogbeleid geldt. En wat betreft gebruikershoeveelheden voor harddrugs geldt 0,5 gram voor poeders, 5 milliliter voor ghb en één pil voor xtc. (...)

Er was vorig jaar veel ophef rondom Lowlands. Daar werd zogenaamd snelrecht toegepast. Het Openbaar Ministerie en de politie tuigden naar eigen zeggen een 'strafrechtstraat' op om drugsbezitters direct te straffen.

In de Volkskrant stond een verslag van hoe een jongen op Lowlands werd aangehouden voor het bezit van vijf xtc-pillen. Een medewerker van het OM legde hem de opties voor: of het feest verlaten en thuis de strafbeschikking afwachten (en eventueel verzet aantekenen), of direct een boete van 330 euro betalen. De jongen betaalde direct om door te kunnen feesten. Die boete bleek echter een strafbeschikking te zijn en de gevolgen ervan werden niet duidelijk uitgelegd: want betaling van die 'boete' betekent dat je schuld bekent en een aantekening krijgt op je strafblad. Dat heeft als gevolg dat je geen Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) kunt krijgen. En die heb je nodig voor bijvoorbeeld een baan in het onderwijs of de zorg. In totaal werden 119 festivalgangers betrapt, daarvan gingen 95 bezoekers ter plekke akkoord met een boete. (...)

naar: column van Iris Böhm voor AVROTROS Radar, 4 augustus 2015

tekst 2

Strafrechtstraat berecht 39 ADE-gangers voor drugsbezit

Tijdens het Amsterdam Dance Event zijn in de omgeving van de Amsterdam Arena 39 mensen vervolgd voor drugsbezit.

- 5 Negentien van hen hebben direct voor hun overtreding betaald, de rest krijgt nog een boete of moet zich voor de politierechter verantwoorden. Dat bevestigt een woordvoerder van
- 10 de politie Amsterdam.
De snelle afhandeling van de overtredingen is het gevolg van de zogenoemde strafrechtstraat, een middel waarmee de politie tijdens
- 15 grote evenementen, zoals bij een jaarwisseling, arrestanten meteen kan berechten.
Arrestanten hadden deze keer voor het eerst de mogelijkheid ter plekke
- 20 te overleggen met een advocaat.

naar: NRC.nl, 23 oktober 2015

tekst 3

Minister wil opheldering van OM over grens van vijf xtc-pillen

- Minister van Veiligheid en Justitie Ard van der Steur (VVD) wil opheldering van het Openbaar
- 5 Ministerie over het bezit van harddrugs tijdens het Amsterdam Dance Event. Het OM hanteert in Amsterdam soepelere richtlijnen dan in de rest van het land.
- Van der Steur noemt de grens van
- 10 vijf pillen 'heel ruimhartig' en wil in

- Volgens het Openbaar Ministerie zijn tijdens het dance-event tussen 14 en 18 oktober rondom de Amsterdam Arena 176 mensen aangehouden,
- 25 van wie 170 voor het bezit van drugs. Het grootste deel had echter minder dan een halve gram harddrugs of vijf pillen bij zich, waardoor ze niet zijn vervolgd. (...)
- 30 De groep arrestanten die wel onmiddellijk werd berecht kreeg een boete van minimaal 350 euro. Ook werden de drugs in beslag genomen en werd de arrestanten de toegang tot het evenement geweigerd. (...)
- 35 Het evenement kon dit jaar rekenen op 365.000 bezoekers.

naar: Het Parool, 13 oktober 2015

tabel 1

Drugsdelicten met verdachten, politiecijfers 2012

	Aantal feiten	Percentage
Harddrugs		
Bezit	5952	62%
Handel		22%
Smokkel		14%
Productie		1%
Totaal		100%
Softdrugs		
Bezit	4567	38%
Handel		10%
Smokkel		6%
Productie		47%
Totaal		100%

uit: Nationale Drug Monitor, jaarbericht 2015

tekst 4

Er waren al eerder signalen uit het uitgaansleven over een toename in het ecstasygebruik. In een landelijke survey in 2013 was 61% van de frequente bezoekers van party's, festivals en clubs (met een voorkeur voor techno en housemuziek) een recente ecstasygebruiker. Voor ruim de helft (58%) van deze recente gebruikers bleef het gebruik beperkt tot een paar keer per jaar. Ruim een kwart (28%) gebruikte maandelijks, 12% gebruikte een paar keer per maand en slechts 2% van de recente gebruikers nam het middel frequenter.

bron: Nationale Drug Monitor, jaarbericht 2015

Opgave 2 Politiek en klimaat

Bij deze opgave horen de teksten 5, 6 en 7.

Inleiding

De discussie rond het klimaatbeleid van overheden, speelt zich af op verschillende politieke niveaus. Tijdens de klimaatop in Parijs in december 2015 worden leden van de Europese Commissie door lobbyisten uit het bedrijfsleven getraakteerd op een diner (tekst 5). De internationale waakhonden Corporate Accountability International (Boston) en Corporate Europe Observatory (Brussel) houden de lobbyorganisaties van bedrijven in de fossiele sector scherp in de gaten. In Nederland kwamen de partijleiders Samsom (PvdA) en Klaver (GroenLinks) in de aanloop naar de klimaatop met een initiatiefvoorstel voor een nieuwe klimaatwet (tekst 6). Verschillende politieke partijen in de Tweede Kamer hebben ieder hun eigen opvattingen over het gewenste klimaat- en milieubeleid (tekst 7).

Lees de regels 1 tot en met 31 van tekst 5.

De Europese Commissie heeft verschillende taken.

- 1p 10 Geef een taak van de Europese Commissie waarop de lobby van het bedrijfsleven is gericht.

Lees de regels 1 tot en met 31 van tekst 5.

Werkgeverskoepel BusinessEurope en de bedrijven die in tekst 5 genoemd worden treden op als pressiegroepen. Pressiegroepen willen, net als politieke partijen, hun wensen in beleid vertaald zien. Er zijn echter ook verschillen tussen pressiegroepen en politieke partijen.

- 2p 11
- Leg aan de hand van een citaat uit de regels 1 tot en met 31 van tekst 5 uit, welk verschil er bestaat tussen pressiegroepen en politieke partijen.
 - Geef ook nog een ander verschil tussen pressiegroepen en politieke partijen.

Lees de regels 32 tot en met 74 van tekst 5.

In het spoor van de tabaksproducenten gaf Exxon rond de 30 miljoen uit aan onderzoekers en activisten die in de media hun twijfels wilden uiten over het klimaatprobleem. Volgens Tamar Lawrence-Samuel van Corporate Accountability International blijkt uit de Exxon-affaire dat de fossiele industrie dezelfde lobbymethoden hanteert als eerder de tabaksindustrie. De tabaksindustrie probeerde de risico's van het roken te bagatelliseren. En Exxon zou ten aanzien van het klimaatprobleem hetzelfde bereiken als dat probleem door de media op een andere manier zal worden gepresenteerd: niet meer als een groot politiek probleem maar als een onderwerp van een discussie tussen wetenschappers.

- 2p 12 Welke theorie over de invloed van de media is te herkennen in deze strategie van Exxon? Leg je antwoord uit.

Lees de regels 1 tot en met 34 van tekst 6.

Samsom en Klaver zijn lid van de Tweede Kamer.

- 3p 13 – Bij welke hoofdtaak van de Tweede Kamer hoort het maken van een initiatiefwet?
– Noem nog twee andere formele middelen die de Kamer heeft om deze taak te kunnen uitvoeren.

Lees de regels 1 tot en met 34 van tekst 6.

Samsom is van de PvdA en Klaver van GroenLinks. In 2015 is de PVDA een coalitiepartij en GroenLinks een oppositiepartij. Samsom en Klaver werken samen aan een wetsontwerp.

- 2p 14 Leg uit waarom het ongebruikelijk is dat een regeringspartij en een oppositiepartij samen een wetsvoorstel indienen.

Lees de regels 1 tot en met 34 van tekst 6.

Een gezond milieu is een collectief goed.

- 3p 15 Geef drie kenmerken van een gezond milieu waaruit blijkt dat het een collectief goed is.

De VVD is huiverig voor het maken van dwingender milieufspraken (*regels 22 tot en met 24 van tekst 6*).

- 3p 16 – Welke ideologie hangt de VVD aan?
– Verklaar de huiver voor dwingende milieufspraken op basis van twee ideeën uit die ideologie.

Lees de regels 35 tot en met 72 van tekst 6.

Tekst 6 gaat over de omzetting van wensen ten aanzien van het klimaat in overheidsbeleid. Het systeemmodel van het politieke proces verdeelt die omzetting in drie fasen.

- 4p 17
- Noem de drie fasen van de omzetting.
 - Geef bij elk van de drie fasen een actor die in tekst 6 genoemd wordt.
 - Leg uit wat elk van de actoren bijdraagt aan die fase in de omzetting.

Gebruik tekst 7.

De standpunten a, b en c in tekst 7 komen uit de verkiezingsprogramma's van het CDA, de PVV en de SP.

- 6p 18
- Welk standpunt hoort bij welke partij?
 - Beargumenteer je keuze op basis van een kenmerk van de politieke stroming dat in het standpunt te herkennen is.
 - Geef ook de naam van die politieke stroming.

Opgave 2 Politiek en klimaat

tekst 5

'Verbied lobby in de fossiele sector'

Bedrijven in de fossiele sector (olie, steenkool, gas) moeten op afstand worden gezet van het klimaatbeleid van overheden. (...) Dat zeggen
5 organisaties die de lobby van grote ondernemingen volgen.

Tijdens de klimaattop in Parijs riepen Corporate Accountability International (Boston) en Corporate
10 Europe Observatory (Brussel) gisteren de VN-organisatie voor het klimaatbeleid UNFCCC op om bedrijven in de fossiele sector uit te sluiten van toegang tot overheden.
15 Ook tijdens de VN-klimaatconferentie praten vertegenwoordigers van grote bedrijven in de wandelgangen volop mee over een nieuw klimaatverdrag.

Volgens Corporate Europe
20 Observatory zit ook in Europa het grote bedrijfsleven bij de huidige Europese Commissievoorzitter Juncker op schoot. De top van onder meer Shell, Total, Ford, BMW, Opel,
25 Daimler, Hyundai én Volkswagen dineerden gisteravond met leden van de Europese Commissie in Brussel, in een gebouw van de commissie in Brussel. De lobby-bijeenkomst was
30 georganiseerd door de Europese werkgeverskoepel BusinessEurope.

Richtlijn

De organisaties willen dat de VN-organisatie voor het klimaatbeleid
35 een richtlijn opstelt, net als eerder de VN-Wereldgezondheidsorganisatie

(WHO) deed bij de tabaksindustrie. In die WHO-richtlijn staat dat overheden afstand moeten houden
40 van tabaksproducenten, omdat tabaksgebruik de gezondheid ernstig schaadt.

De maatregel werd genomen nadat uit interne bedrijfsdocumenten
45 duidelijk was geworden dat de tabakssector decennialang alle mogelijk middelen inzette om de risico's van roken te bagatelliseren. Daardoor is krachtig overheidsbeleid
50 tegen het roken lang uitgebleven. (...)

Exxon-affaire

Afgelopen zomer bleek dat oliebedrijf ExxonMobil de afgelopen jaren meer dan 2,3 miljoen dollar gaf aan leden
55 van het Amerikaanse Congres die de klimaatverandering ontkenden en tegen overheidsbeleid stemden. Exxon zou ongeveer 30 miljoen dollar hebben doorgesluisd naar
60 onderzoekers en activisten die in het openbaar twijfels uitten over het klimaatprobleem. (...)

Volgens Tamar Lawrence-Samuel van Corporate Accountability
65 International blijkt uit de Exxon-affaire dat de fossiele industrie dezelfde lobbymethoden hanteert als eerder de tabaksindustrie. "Maar de VN-organisatie voor het klimaatbeleid
70 heeft niet, net als de WHO, een afspraak dat er afstand moet worden genomen van de steenkool-, olie en gasbedrijven. Dat moet veranderen", vindt zij.

naar: Trouw.nl, 3 december 2015

tekst 6

Samsom en Klaver schrijven nationale klimaatwet

Een nationale klimaatwet met concrete en meetbare doelstellingen moet de vrijblijvendheid uit het milieubeleid halen. De partijleiders
5 Diederik Samsom (PvdA) en Jesse Klaver (GroenLinks) hebben samen zo'n wet ontworpen. Daarmee willen zij verankeren dat de CO₂-uitstoot in Nederland in 2050 minstens 95
10 procent minder is dan in 1990. Daarnaast moet alle energie in 2050 duurzaam zijn.

Het is voor het eerst in 35 jaar dat twee fractieleiders samen een
15 initiatiefwet maken. Dat de ene leider deel uitmaakt van de coalitie en de ander van de oppositie is niet eerder voorgekomen. Voor Samsom en Klaver is het bovendien voor het
20 eerst in lange tijd een serieuze stap naar concrete samenwerking op de linkerflank. Samsoms coalitiepartner, de VVD, is zeer huiverig voor dwingender milieuafspraken (...).

25 'Klimaatverandering overstijgt het coalitie-oppositiestramien', zegt Samsom tegen de Volkskrant. 'Daarom vond ik het ook belangrijk om het zo te doen, met een
30 oppositiepartij.' Klaver: 'Coalitie, oppositie, laten we die hokjes op dit belangrijke onderwerp nou eens laten varen. Dit is geen bezigheids-therapie; we willen dit fixen.'

35 Aan de vooravond van de internationale klimaattop, volgende

week in Parijs, willen de twee linkse leiders met hun wet een eind maken aan het zwabberen van het milieu-
40 beleid. Dat geeft de overheid nu nog de ruimte om af te wijken van de eigen doelstellingen als dat beter uitkomt.

(...) De milieudoelen komen van
45 Greenpeace, waar Samsom ooit campagneleider was. Volgens de milieuorganisatie kan de wereld binnen 35 jaar volledig afscheid nemen van fossiele energie als olie,
50 gas en kolen. In 2050 zouden dan wind, zon, biomassa en aardwarmte (maar niet kernenergie) de energiebronnen zijn. Dat vergt de komende 35 jaar volgens
55 Greenpeace wel een investering van 56.570 miljard euro.

(...) De twee politici gaan nu maatschappelijke organisaties, de Algemene Rekenkamer en advies-
60 raden voor energie en klimaat raadplegen voordat ze hun klimaatwet aanmelden voor behandeling in de Tweede Kamer. Of ze daar een meerderheid krijgen, is onzeker.
65 Coalitiepartij VVD en oppositiepartijen CDA en PVV hebben regelmatig te kennen gegeven minder belang te hechten aan klimaatbeleid en vergroening. Veel
70 zal afhangen van de steun van SP en D66, en van de verkiezingsuitslag in 2017.

naar: de Volkskrant, 24 november 2015

tekst 7

Politieke standpunten over klimaat en milieu

Standpunt a

Wij willen de Green Deal-aanpak aanscherpen om zo bedrijven, maatschappelijke organisaties of overheden te stimuleren om te investeren in duurzaamheid. De natuur moet regionaal goed worden beheerd en beschermd, in lijn met Europese regelgeving.

Standpunt b

Wij willen dat de overheid hierbij het goede voorbeeld geeft: inzetten op zuinige auto's, meer gebruikmaken van het openbaar vervoer en de fiets, minder vlees eten en het accent leggen op duurzaam opgewekte energie en duurzame bouwmaterialen.

Standpunt c

Is er nog ergens een plek in Nederland te vinden waar geen windmolen staat? Kijk maar uit, want daar komt dan binnenkort ook zo'n subsidiemolen te staan. Dat schijnt te zorgen voor 'groene banen' voor progressieve elites. Veel milieuwetgeving wordt ons opgedrongen door Brussel.

bron: <https://stemwijzervoordetoekomst.nl>, 21 september 2016

Opgave 3 Computerspellen: onschuldig vermaak?

Bij deze opgave horen de teksten 8, 9 en 10.

Inleiding

De invloed van computerspellen op het gedrag van kinderen en jongeren is regelmatig onderwerp van discussie. Begin 2016 verschenen er twee onderzoeken met betrekking tot verschillende aspecten van dit onderwerp.

In tekst 8 komt Karin Fikkers aan het woord. Zij heeft aan de Universiteit van Amsterdam promotieonderzoek gedaan naar de mogelijke gevolgen van game-geweld op agressie onder jongeren. Tekst 9 gaat over een onderzoek van Frans Folkvord van de Radboud Universiteit Nijmegen, waaruit blijkt dat spelletjes van snoepabrikanten grote invloed hebben op kinderen.

Ter bescherming van kinderen tegen schadelijke reclame heeft de Stichting Media Rakkers, de *Jeugd Reclame Wijzer* in het leven geroepen (tekst 10).

Lees tekst 8.

Over de invloed van de media bestaan verschillende theorieën, zoals de cultivatietheorie, de framingtheorie, de agendasettingtheorie en de selectieve perceptietheorie.

- 2p **19** Leg uit welke van deze vier theorieën het beste aansluit bij de bevindingen van Fikkers. Betrek in je antwoord:
- de naam en een omschrijving van de theorie.
 - een gegeven uit tekst 8.

Jonge kinderen worden gemakkelijk beïnvloed.

- 3p **20**
- Geef een omschrijving van het begrip referentiekader.
 - Leg aan de hand van het begrip referentiekader uit waarom jonge kinderen makkelijker beïnvloed kunnen worden door reclameboodschappen in spelletjes dan ouderen.
 - Ondersteun je uitleg met een citaat uit tekst 9.

Lees tekst 9

Dat reclamemakers in vergelijking met 25 jaar geleden steeds meer moeite moeten doen om het publiek met hun reclame te bereiken, heeft onder andere te maken met technologische ontwikkelingen.

- 2p **21**
- Noem een technologische ontwikkeling waardoor het kijkgedrag van mensen is veranderd.
 - Leg uit op welke wijze dat veranderde kijkgedrag leidt tot een probleem voor makers van televisiereclame.

Lees tekst 10.

In tekst 10 is te lezen hoe de Stichting Media Rakkers probeert om kinderen te beschermen tegen schadelijke reclame. In het voorstel is een liberaal uitgangspunt te herkennen omdat de overheid de regulering aan de markt overlaat. Er is echter ook een confessioneel uitgangspunt in te herkennen.

- 2p 22 Welk confessioneel uitgangspunt is te herkennen? Leg je antwoord uit.

Opgave 3 Computerspellen: onschuldig vermaak?

tekst 8

Game-geweld leidt in harmonieus gezin niet tot agressieve kinderen

Kinderen die in een harmonieus gezin opgroeien, worden niet agressiever van videogames of films met veel geweld. Dit blijkt uit onderzoek van Karin Fikkers, die donderdag promoveert aan de Universiteit van Amsterdam.

(...) Fikkers: "Mijn studie wijst uit dat er veel verschillen tussen kinderen zijn. Niet iedereen reageert hetzelfde op urenlang series kijken als *Game*

of Thrones of games spelen als *Call of Duty: Modern Warfare 2*." (...)

Zo bleek dat kinderen uit een harmonieus gezin niet vaker klappen uitdelen als ze veel gewelddadige videogames spelen. Kinderen uit kwetsbare gezinnen – die vaker thuis werden geconfronteerd met geweld – reageren wel iets agressiever bij meer gewelddadige media. (...)

naar: de Volkskrant, 25 januari 2016

tekst 9

Snoepfabrikanten bespelen kinderen via spelletjes op internet

- Snoep- en snackfabrikanten veroveren het internet met spelletjes met daarin hun producten en logo's. De gevolgen hiervan zijn groot, blijkt uit onderzoek van de Radboud Universiteit Nijmegen. Na het spelen van zulke spelletjes grijpen kinderen namelijk veel sneller naar zoetheid.
- Reclamemakers moeten steeds creatiever te werk gaan om het kinderbrein te beïnvloeden. Eén van die trucs is het verwerken van snacks en snoepmerken in online videogames.
- 15 De games hebben een groot bereik doordat kinderen hun vriendjes online kunnen uitnodigen om mee te spelen.
- 20 “De snoepspelletjes zijn zo effectief omdat kinderen het reclame-element niet herkennen”, zegt hoofdonderzoeker Frans Folkvord. Samen met collega's van de Radboud Universiteit brengt Folkvord advies uit aan de Europese Commissie om merkuitingen in online spelletjes aan banden te leggen. (...)

naar: de Volkskrant, 12 januari 2016

tekst 10

Nieuwe Jeugd Reclame Wijzer is leidraad voor verantwoorde kinderreclame

- Vandaag wordt de nieuwe *Jeugd Reclame Wijzer* aangeboden aan alle reclamemakers van Nederland.
- De *Wijzer* maakt de geldende regels voor kinderreclames uit de Nederlandse Reclamecode inzichtelijk en geeft adviezen aan reclamemakers voor het maken van verantwoorde kinderreclames. (...)
- 10 Met het publiceren van *de Jeugd Reclame Wijzer* levert Stichting Media Rakkers een belangrijke bijdrage aan de creatie van een veilige en verantwoorde commerciële omgeving voor kinderen. Het is daarbij namelijk van belang dat reclamemakers goed op de hoogte zijn van de zelfregulering en dat zij deze ook toepassen.” (...)

bron: www.mediaenmaatschappij.nl, 7 juli 2015

Opgave 4 Onrust bij De Telegraaf

Bij deze opgave horen tekst 11 en 12.

Inleiding

Dagbladen en tijdschriften kampen al jaren met verminderde advertentie-inkomsten en een dalende oplage. In een poging de omzetsdaling te stoppen, kondigt de directie van *De Telegraaf* in mei 2015 aan dat ze van plan is om deelredacties als *Telesport*, *De Financiële Telegraaf*, *Vrouw* en *Privé* te verzelfstandigen. Dit plan stuit op verzet van de redactie.

Lees de regels 1 tot en met 18 van tekst 11.

De twee problemen die in de tekst worden beschreven (minder advertenties en minder abonnees) kunnen elkaar versterken.

- 2p 23
- Noem de naam van dit verschijnsel
 - Leg uit op welke manier deze ontwikkelingen elkaar kunnen versterken.

Lees de regels 19 tot en met 32 van tekst 11.

Volgens oud-voorzitter van de Bond van Adverteerders ontstaat er weer behoefte aan kwalitatieve, gedegen journalistiek die onafhankelijk is. Dat soort journalistiek past de journalistieke normen toe.

- 3p 24
- Geef drie journalistieke normen.
 - Leg met behulp van één van die normen uit hoe de kwaliteit van een journalistiek product daarmee wordt gewaarborgd.

Lees de regels 33 tot en met 55 van tekst 11.

De directie bekijkt de mogelijkheid om het journalistieke product, *De Telegraaf*, op te splitsen in een aantal deelproducten die elk een specifieke doelgroep gaan bedienen.

- 2p 25
- Met welk begrip wordt dit verschijnsel (het splitsen in deelproducten) aangeduid?
 - Welk doel zou de directie met deze verandering kunnen nastreven?

Uit tekst 11 blijkt dat er een belangenconflict is tussen directie en redactie van *De Telegraaf*. De directie van een krant heeft een ander belang dan de redactie. De relatie tussen directie en redactie is vastgelegd in een document.

- 4p 26
- Hoe heet het document waarin die relatie tussen directie en redactie is vastgelegd?
 - Wat is het belang van de directie en wat is het belang van de redactie?
 - Beschermt dat document meer de directie tegen bemoeienis van de redactie of beschermt het document meer de redactie tegen bemoeienis van de directie?

Lees tekst 12 en zie tekst 11.

De Telegraaf schrijft in tekst 11 dat een krachtige publieke omroep de uitgevers beconcurrereert (regels 15 tot en met 18 van tekst 11). *De Telegraaf* noemt niet de concurrentie met de commerciële omroepen, terwijl uit tekst 12 blijkt dat het marktaandeel van de commerciële omroepen samen groter is dan dat van de publieke omroep.

- 2p **27**
- Welke concurrentie ervaart *De Telegraaf* van de Publieke Omroep?
 - Waarom wordt de concurrentie van de publieke omroep wel als probleem genoemd en de concurrentie van de commerciële omroep niet?

Hoewel er commerciële zenders zijn, houdt de overheid de publieke omroep in stand om een aantal doelstellingen uit de mediawet te realiseren. Onder andere het streven naar pluriformiteit en dat er kwalitatief hoogstaande programma's uitgezonden moeten worden.

- 2p **28**
- Geef een andere doelstelling van het mediabeleid die onze overheid probeert te bereiken met de publieke omroep. Leg je antwoord uit.

Opgave 4 Onrust bij De Telegraaf

tekst 11

Vrije pers voert verbeten overlevingsstrijd

**AMSTERDAM - Minder
advertenties, minder abonnees;
uitgevers van dagbladen en
tijdschriften worstelen er dagelijks
5 mee. Al jaren. (...)**

In de afgelopen twaalf jaar daalden
de advertentie-inkomsten van
Nederlandse kranten met zo'n 60%.
(...) Naast het probleem van de
10 advertenties worstelen de uitgevers
ook met een teruglopend aantal
lezers dat wil betalen voor een krant
of tijdschrift. De stortvloed van gratis
nieuws en informatie via internet is
15 groot. Die stortvloed wordt in Europa
(en zeker in Nederland) nog versterkt
door een krachtige publieke omroep
die de uitgevers beconcurrereert.

Maar in deze enorme massa
20 informatie ziet oud-voorzitter van de
Bond van Adverteerders Jan
Driessen ook kansen. "In die stroom
van ongecoördineerde berichten via
internet en sociale media, is het
25 lastig om te bepalen wat de waarheid
is. Er ontstaat weer behoefte aan
kwalitatieve, gedegen journalistiek
waarbij de onafhankelijkheid volstrekt

duidelijk is. Steeds meer mensen
30 krijgen problemen met de harde,
ongenuanceerde toon van veel
sociale media."

Juist die onafhankelijkheid van de
journalistiek staat sinds afgelopen
35 weekeinde vol op de
maatschappelijke agenda door het
onverwachte vertrek van de
hoofdredacteur van *De Telegraaf*,
Sjuul Paradijs. Door dat vertrek is
40 duidelijk geworden dat er bij de
redactie twijfels zijn over de ideeën
van de directie van de uitgeverij om
de financiële resultaten van *De
Telegraaf* te verbeteren.

45 De directie kijkt onder meer naar
mogelijkheden om 'merken' die bij *De
Telegraaf* behoren (zoals *Vrouw*,
Telesport en *De Financiële
Telegraaf*) meer ruimte te geven om
50 zelfstandig te groeien. Er is vrees dat
daarmee de positie van de
redactionele leiding wordt uitgehold
en dat adverteerders of sponsors
meer te zeggen krijgen bij die
55 merken. (...)

naar: De Telegraaf, 21 mei 2015

tekst 12

Publieke omroep verliest kijkers

- De Nederlandse publieke omroep (NPO) heeft in 2015 kijkers aan RTL Nederland en SBS Broadcasting verloren. Alle landelijke publieke zenders verloren marktaandeel.
- Internetsite Mediajournaal berekende op basis van week- en maandcijfers van Stichting Kijkonderzoek (SKO) het marktaandeel van de zenders van NPO, RTL Nederland en SBS Broadcasting. De officiële jaarrapportage van SKO wordt binnenkort bekendgemaakt. Uit de berekening van Mediacourant blijkt dat de landelijke publieke zenders NPO 1, NPO 2 en NPO 3 allemaal marktaandeel zijn kwijtgeraakt. Het totale marktaandeel in de primetime uren 18.00 – 24.00 van kijkers van zes jaar en ouder van de NPO
- daalde van 36,5 naar 34,1 procent. De NPO-zenders blijven nog wel het best bekeken.
- SBS Broadcasting in de lift**
- NPO verloor vooral kijkers aan de zenders van SBS Broadcasting. Het gezamenlijke marktaandeel van SBS6, SBS9, Net5 en Veronica steeg met 1,7 procent naar 18,6. Dit resultaat betekent voor het derde jaar op rij groei voor SBS Broadcasting. Het marktaandeel is nog wel lager dan in 2011. Veronica verloor als enige SBS-zender marktaandeel. Bij RTL Nederland is RTL 5 het slechtste jongetje van de klas en verloor marktaandeel. Het marktaandeel van RTL Nederland steeg wel met 0,6 procent naar 29,3 procent.

naar: Jarco Kriek, www.totaaltv.nl, 3 januari 2016